

Styrets årsmelding
Stiftelsen Norsk Naturarv
2017
Org. nr.: 986 532 919
www.naturarv.no

Virksomhet og lokalisering

Norsk Naturarv er en stiftelse som arbeider med å formidle og ivareta naturarven, med lokalisering i Hole kommune.

Stiftelsen Norsk Naturarv samarbeider med Naturhistorisk museum, Universitetet i Oslo.

Redegjørelse for årsregnskapet

Stiftelsens drift er i hovedsak basert på bevilging fra Oslo kommune. Bevilgningen i 2017 var på kr 400 000.

Reduksjon i bevilgning på kr 350 000 medførte strategiske og strukturelle endringer i 2017. I år ble det ikke utført skjøtsel på øyene i Oslofjorden, det ble heller ikke gjennomført gjenoppbygging og rehabilitering av truede arter og den økonomiske støtten til Naturhistorisk museum ble redusert med kr 50 000.

Styret mener at årsregnskapet gir et rettviseende bilde av stiftelsen Norsk Naturarv sine eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat pr. 31.12.2017.

Fortsatt drift

I samsvar med regnskapslovens § 3-3 bekreftes det at forutsetningen om fortsatt drift er lagt til grunn ved utarbeidelsen av regnskapet.

Arbeidsmiljø

Styret mener arbeidsmiljøet i stiftelsen er tilfredsstillende. Det har ikke vært skader eller ulykker i forbindelse med oppdrag som er utført i 2017.

Ytre miljø

Stiftelsen forurensrer ikke det ytre miljøet.

Likestilling

Stiftelsen har ingen faste ansatte. Styret består av en kvinne og tre menn.

1. Styret

Leder Torbjørn Røberg

Selteveien 188
3512 HØNEFOSS

Nestleder Tor Øystein Olsen

Konvallveien 67
2742 GRUA

Styremedlem Lars Ove Hansen

Sparavollen 23
3021 DRAMMEN

Styremedlem Ranjeni Sivasubramaniam

Møllergata 42
0179 OSLO

2. Visjon

Formidle kunnskap, skape forståelse og vekke interesse for norsk natur, og arbeide praktisk for å bevare truede arter og rehabilitere naturtyper.

3. Mål 2017

Norsk Naturarv har som formål å bevare og formidle landets naturarv. Stiftelsen arbeider også aktivt for å sikre og restaurere artsmangfoldet i natur- og kulturlandskap.

Norsk Naturarv har følgende arbeidsoppgaver:

1. Gjenoppbygging og rehabilitering av leveområder for truede arter
2. Overvåking av truede arter
3. Påvisning av arter nye for Norge
4. Frøbankprosjekt
5. Skjøtselstiltak tilknyttet verdifulle naturtyper
6. Nettstedet: www.naturarv.no

1) Gjenoppbygging og rehabilitering av leveområder for truede arter

Tap av biologisk mangfold omtales som en av verdens store utfordringer. Et viktig ledd i det å ivareta arter, er å sikre deres leveområder og å forvalte leveområder som er viktige for artsmangfoldet.

I henhold til *Konvensjonen om biologisk mangfold* (Rio-konvensjonen), som Norge ratifiserte i 1992, har vi som nasjon forpliktet oss til å følge den. Norge var en drivkraft bak Konvensjonen om biologisk mangfold og har derfor et spesielt ansvar for å gjennomføre den.

Et av de viktigste punktene i denne konvensjonen er vektleggingen av bevaring av artsmangfoldet. To viktige tiltak for å bevare artsmangfoldet, er å fremme vern av økosystemene og å opprettholde levedyktige bestander av arter i deres naturlige omgivelser. Hvert land skal, så langt det er mulig og hensiktsmessig, overvåke, beskytte og iverksette tiltak i områder med særlig betydning for artsmangfoldet. Videre har vi forpliktet oss til å rehabilitere og gjenopprette ødelagte økosystemer, samt til å fremme gjenoppbygging og rehabilitering av truede arter innenfor eller utenfor beskyttede områder.

2) Overvåking av truede arter

For å kunne forvalte naturarven gjennom å bevare truede arter er det avgjørende å vite om bestemte arter er til stede, hvor mange bestander som finnes og hvor store de er. En annen viktig faktor er den enkelte lokalitets miljøtilstand. Dette er avgjørende når arter velges ut for gjenoppbygging og rehabilitering. Videre er overvåking viktig for å bedømme tiltakets effekt.

3) Påvisning av arter nye for Norge

Stiftelsen dokumenterer årlig arter som ikke tidligere er påvist i Norge, og omtrent årlig også arter nye for vitenskapen.

4) Frøbankprosjektet

En del av arbeidet med det å bevare naturarven gjennom å ta vare på utrydningstruede arter går ut på å samle inn og bygge opp et lager med frø fra direkte truede og sårbare planter. I tillegg er det samlet inn frø fra arter som består av få individer nasjonalt og som ikke er vurdert for rødlisten. Hensikten med frøbanken er å sikre utvalgte arter deres overlevelse i

tilfelle de skulle forsvinne. Dessuten brukes frøbanken til å øke forekomster av kulturhistoriske planter ved at innsamlete frø dyrkes i urtehager.

5) Skjøtselstiltak tilknyttet verdifulle naturtyper

Ulike naturtyper representerer mangfoldet av naturarven. Mange av dem er skapt av menneskets høsting av naturen ved bruk av beitedyr og slått. Når den tradisjonelle driften legges om, medfører dette at områder gror igjen eller plantes til, og at driften intensiveres eller legges om til annen drift.

Stiftelsen fokuserer på naturtyper representert gjennom hevdet natur som slåtteeenger og beitemark. Skjøtselstiltak vil bli iverksatt der hvor det finnes truede og verdifulle naturtyper og der hvor naturtypene er levested for helt spesielle arter.

6) Nettstedet: www.naturarv.no

En viktig kilde til informasjon om den norske naturarven er stiftelsens nettsted.

4. Vurdering av måloppnåelse

Mål 1) Gjenoppbygging og rehabilitering av leveområder for truede arter

Utelatt i år pga. økonomiske nedskjæringer.

Mål 2) Overvåking av truede arter

Hensikten med overvåkingen er å få innsikt i utvalgte arters antall, utbredelse og bestandsutvikling. Dette sier noe om de ulike artene, men også om naturens tilstand i og ved en by samt hovedstadens økologiske profil. Til sammen 30 lokaliteter ble besøkt i år.

Både amfibier og spesielt planten flytegro virker som indikatorer på vannkvaliteten. Disse artene tåler i begrenset grad forurenset vann, og flytegro vokser kun i næringsfattig vann. Flytegro er funnet i fem vann i Norge, alle i Oslo, deriblant drikkevannskilden Maridalsvannet.

Amfibier

Det overordnede målet med å overvåke amfibier er å få en komplett oversikt over gytedammer i Oslo kommune. Utgangspunktet var byggesonen, men dette er nå utvidet til å telle Maridalen, Lillomarka og Nordmarka. En av hensiktene med å utvide overvåkingen til kulturlandskap og skogsområder er å få en oversikt over amfibienes tilstand her som en referanse til amfibienes tilstand og utvikling i byggesonen.

Siden Norsk Naturarv begynte overvåking av amfibiedammer har stiftelsen påvist 175 nye amfibielokaliteter i Oslo siden 2006.

Nyoppdaget gytelokalitet for padde. Søndre Småvann i Lillomarka, gyteplass nr. 69.
Dato: 19. mai. Foto: Norsk Naturarv.

I 2017 ble 158 vann, dammer, pytter og bekker undersøkt i Oslo på følgende datoer; 4., 10., 11., 21. og 29. april samt 2., 5., 19., 23. og 29. mai. I tillegg ble ni vann befart i Hole og Ringerike kommuner i Buskerud 23. april og 5. juni. Til sammen blir det 167 undersøkte vann.

I Oslo ble det til sammen påvist 79 nye amfibiedammer og 87 nye amfibielokaliteter (en dam kan ha flere amfibearter og opptrer som en amfibielokalitet for flere arter.)

I år som i fjor ble det fokusert på å befare dammer som ikke er undersøkt for amfibier tidligere.

Befaringen avdekket følgende nye amfibielokaliteter:

1. Buttsnutet frosk; 79 lokaliteter
2. Padde; en lokalitet; 5 lokaliteter
3. Liten salamander; 3 lokaliteter

Oversikt over årets befarings

Sted	Gyteplasser	Tomme vann
Lillomarka	54	0
Maridalen	1	0
Nordmarka	24	9

Nyregistrerte amfibi-lokaliteter i 2017: 79 (87 nye lokaliteter)

Buttsnutet frosk: 79 gyteplasser

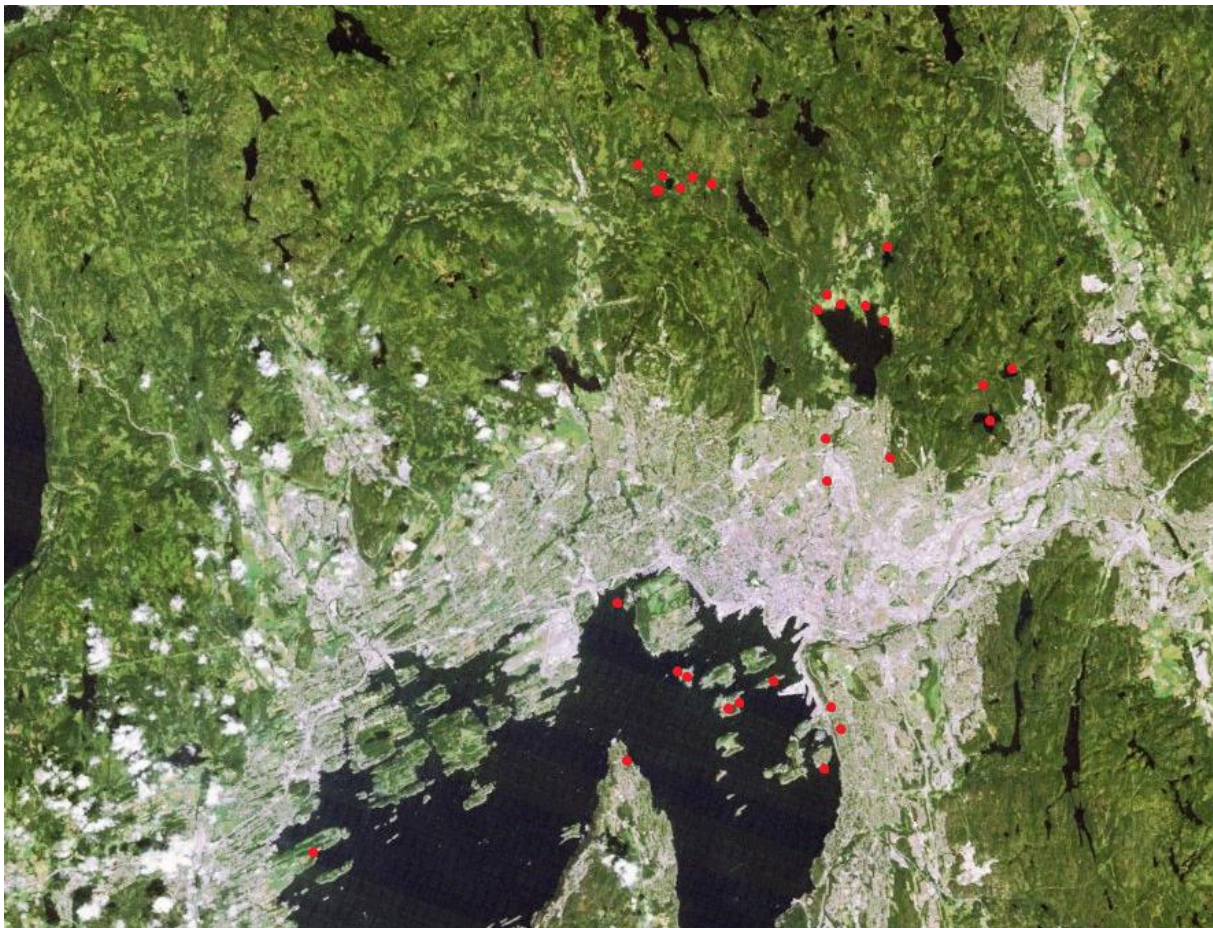
1. Pytt ved Micheletdammen, Lillomarka
2. Dam ved Kolås, Lillomarka
3. Bekkesig I ved Årvollåsen, Lillomarka
4. Bekkesig I ved Årvollåsen, Lillomarka
5. Bekk ved Årvollåsen, Lillomarka
6. Alnsjøen, Lillomarka
7. Rosentorpmyra, Alnsjøen, Lillomarka
8. Pytt ved Alnsjøen, Lillomarka
9. Svartkulp, Lillomarka
10. Alna, Grorud
11. Badedammen, Lillomarka
12. Pytt under kraftgate, Romsås, Lillomarka
13. Bekkeinnløp Stokkevann, Lillomarka
14. Breisjøen, Lillomarka
15. Bekk V for Breisjøen, Lillomarka
16. Søndre Småvann, Lillomarka
17. Myrkulp S for Søndre Småvann, Lillomarka
18. Pytt I i myr S for Søndre Småvann, Lillomarka
19. Pytt II i myr S for Søndre Småvann, Lillomarka
20. Nordre Småvann, Lillomarka
21. Bekk N fra Nordre Småvann, Lillomarka
22. Myrputt I ved Kringla, Lillomarka
23. Myrputt II ved Kringla, Lillomarka
24. Kulp V for Aurevann, Lillomarka
25. Nordre Langevann, Lillomarka
26. Veggrøft I ved Setertjern, Lillomarka
27. Veggrøft II ved Setertjern, Lillomarka
28. Skillingen, Lillomarka
29. Jomfruputten, Lillomarka
30. Veggrøft V for Alnsjøen, Lillomarka
31. Sørputten, Lillomarka
32. Revlitjern, Lillomarka
33. Store gryta, Lillomarka
34. Veitjern, Lillomarka
35. Søndre Granbergputten, Lillomarka
36. Nordre Granbergputten, Lillomarka
37. Vann N for Veitjern, Lillomarka
38. Nordre Styggedalsputten, Lillomarka
39. Søndre Styggedalsputten, Lillomarka
40. Karussputten, Lillomarka
41. Lille Gryta, Lillomarka
42. Griseputten, Lillomarka
43. Pytt ved Sandermosen stasjon, Maridalen
44. Langdalsbekken, Nordmarka
45. Movann, Nordmarka
46. Nordre Movann, Nordmarka
47. Midtre Movann, Nordmarka
48. Ospetjern, Nordmarka
49. Tjern fra Langedalsbekken, Nordmarka
50. Vannsig I ved Langedalsbekken, Nordmarka
51. Vannsig II ved Langedalsbekken, Nordmarka
52. Vegkant I, Almedalen, Nordmarka
53. Vegkant II, Almedalen, Nordmarka
54. Vegkant III, Almedalen, Nordmarka
55. Vegkant IV, Almedalen, Nordmarka
56. Bekk ved veg ved Almedalen
57. Ørfiske, Nordmarka

- 58. Søndre Damputt, Nordmarka
- 59. Damputtene, Nordmarka
- 60. Nordre Damputt, Nordmarka
- 61. Damputtbekken, Nordmarka
- 62. Vann I vest for Damputtene, Nordmarka
- 63. Vann II vest for Damputtene, Nordmarka
- 64. Masteputten, Nordmarka
- 65. Myrvann ved Masteputten, Nordmarka
- 66. Østre Liggertjern, Nordmarka
- 67. Vestre Liggertjern, Nordmarka
- 68. Finntjern, Nordmarka

- 69. Blyputten, Nordmarka
- 70. Pytt I. Blyputten., Nordmarka
- 71. Pytt II. Blyputten., Nordmarka
- 72. Pytt III. Blyputten., Nordmarka
- 73. Pytt IV. Blyputten., Nordmarka
- 74. Pytt V. Blyputten., Nordmarka
- 75. Pytt VI. Blyputten., Nordmarka
- 76. Fløyta, Nordmarka
- 77. Langevann, Nordmarka
- 78. Tømtetjern, Nordmarka
- 79. Steinbrudd vest for Steinbruddvannet, Lillomarka

Planter

Norsk Naturarv kartlegger og overvåker utvalgte plantearter og potensielle biotoper for disse i Oslo kommune. Seks arter (knottblom, hvitmure, drakehode, flytegro, bulmeurt og klokkevintergrønn), fordelt på 30 lokaliteter, ble overvåket i 2017.

Oversikt over lokaliteter for rødlistete plantearter overvåket av Norsk Naturarv i 2016. Flere av de overvåkte artene har sammenfallende leveområder. Dette gjelder spesielt på øyene i Oslofjorden og området rundt Blankvann i Nordmarka. Bilde: Statens kartverk.

Hvitmure

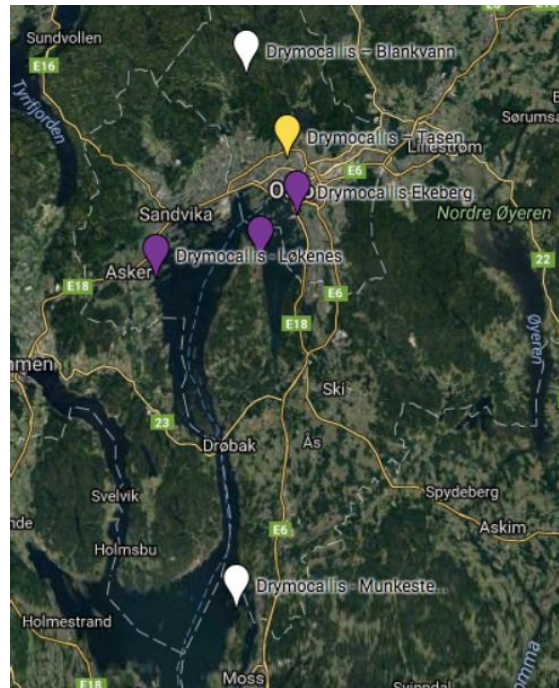
Drymocallis rupestris.

Rødlistestatus: Kritisk truet (CR).

Lokalitet 1. Tåsen. 12.6.2017.

Foto: Norsk Naturarv.

Utbredelse av hvitmurebestand i Oslo.

Bilde: Statens kartverk.

Norges hvitmurebestand teller ca. 7100 individer i år mot 5500 i 2016, fordelt på seks kjente lokaliteter; ca. 2300 i Oslo, 4800 i Akershus og en liten bestand, 33 individer, i Østfold. Omkring 80 % sto i blomst. Alle lokalitetene ble overvåket i 2017.

Artens tilstand i Oslo, Akershus og Østfold vurderes som stabil.

1. Tåsen, Oslo

Situasjonskart over utbredelse av bestanden på Tåsen.
Fargekoder: Gul 11–100 individer. Bilde: Statens kartverk.

12 individer (3 blomstrende og 9 sterile).
(GPS-koordinater: 59°56'42.30"N–10°44'40.1"Ø).

2. Blankvann, Nordmarka, Oslo

12 individer (3 blomstrende og 9 sterile).
(GPS-koordinater: 60°01'40.8"N–10°39'57.3"Ø)

3. Ekeberg, Oslo

Ca. 2300 individer. Omkring 80 % i blomst.
(GPS-koordinater: 59°53'25.8"N–10°45'48.6"Ø).

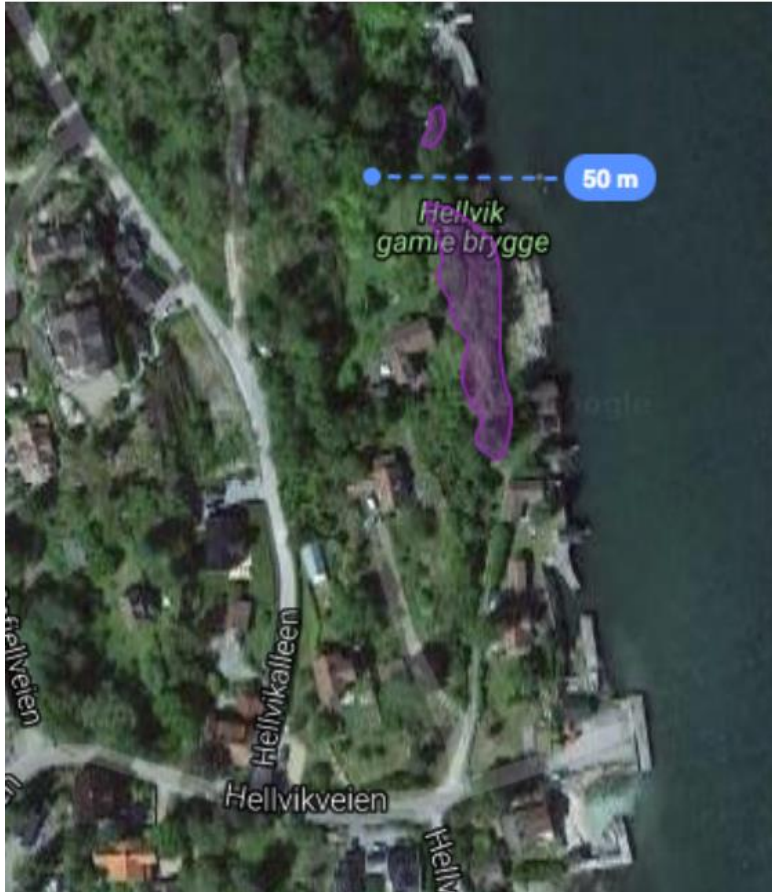
4. Ulalandet, Løkenes, Asker, Akershus

Situasjonskart over utbredelse av bestanden på Ulalandet.
Fargekoder: Lilla >300 individer. Bilde: Statens kartverk.

Ca. 2300 individer. Omkring 80 % i blomst.
(GPS-koordinater: 59°49'41.9"N–10°29'21.9"Ø).

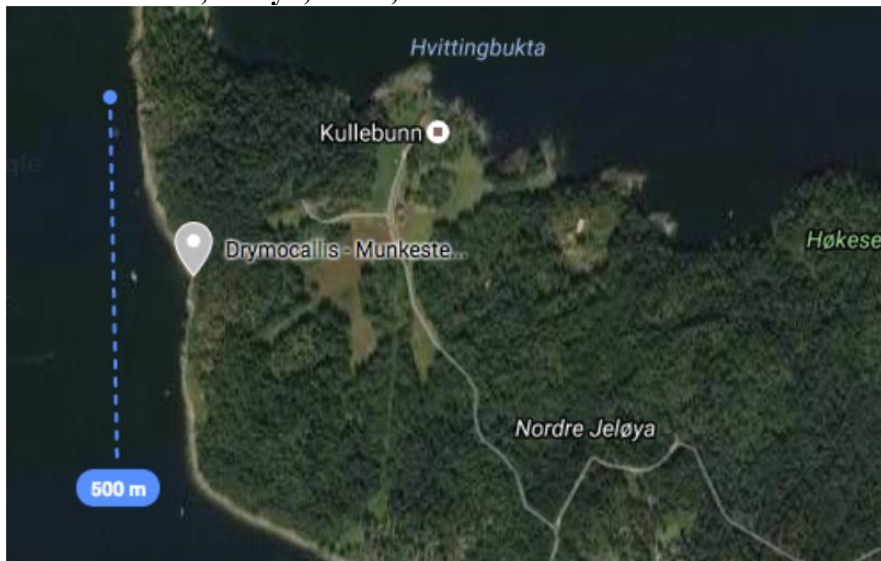
5. Hellevik, Nesodden, Akershus

Flyfoto: Statens kartverk.

Ca. 2500 individer. Omkring 70 % i blomst.
(GPS-koordinater: 59°50'44.5"N–10°41'29.3"Ø).

6. Munkestein, Jeløya, Moss, Østfold

Flyfoto: Statens kartverk.

33 individer. Omkring 70 % i blomst.
(GPS-koordinater: 59°50'38.8"N–10°64'66.9"Ø).

Knottblom

Microstylis monophyllos

Rødlistestatus: Sterkt truet (EN).

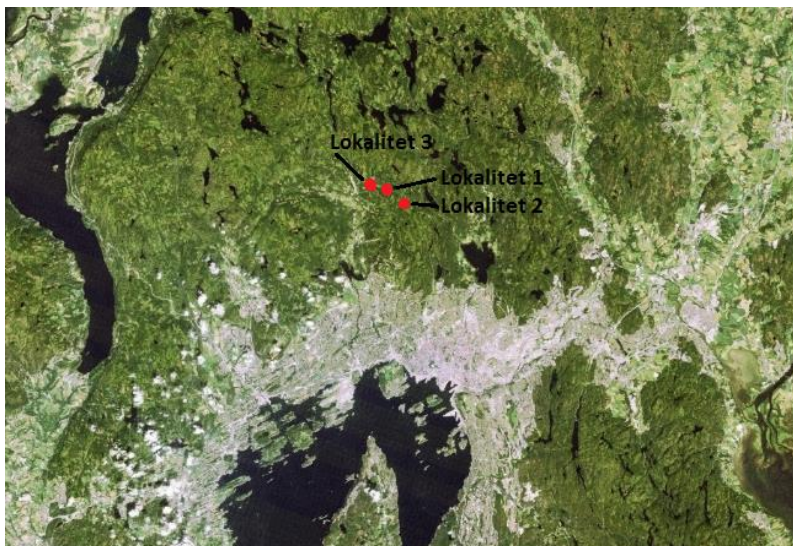

Lokalitet 3. Myr H5. 13.7.2017. Foto: Norsk Naturarv.

Knottblom har angivelig mellom 29 kjente lokaliteter i Norge hvorav tre i Oslo. Alle kjente lokaliteter i Oslo kommune ble overvåket i 2017.

Oslobestanden telte 114 individer (51 i blomst) i år mot 88 (40 i blomst) i 2016, 157 (62 i blomst) i 2015, 109 (60 i blomst) i 2014, 95 (60 i blomst) i 2013, 113 (63 i blomst) i 2012 og 102 (65 i blomst) i 2011.

Knottblom har de siste 50 årene vært i tilbakegang nasjonalt og lokalt. Artens tilstand i Oslo vurderes som stabil.

Utbredelse av knottblom i Oslo. Bilde: Statens kartverk.

Lokaliteter i Oslo

Situasjonskart over plassering og utbredelse av knottblom ved Blankvann.
Fargekoder: Hvitt <10 individer og gul 11–100 individer. Bilde: Statens kartverk.

1 Karusputten

1.1 Karusputten

56 individer (25 i blomst).
(GPS-koordinater: 60° 1'24.49"N 10°39'53.37"Ø).

1.2 Karusputten

23 individer (10 blomstrende).
(GPS-koordinater: 60° 1'27.12"N 10°39'52.40"Ø).

1.3 Karusputten

4 individer (1 blomstrende).
(GPS-koordinater: 60° 1'23.81"N 10°39'48.95"Ø).

1. Holbekken

15 individer (4 blomstrende).
(GPS-koordinater: 60°1'19.50"N 10°40'18.00"Ø).

2. Myr Hs

Navnløs myr (merket med Hs på vegetasjonskart).
16 individer (11 blomstrende).
GPS-koordinater: 60°1'23.10"N 10°39'25.40"Ø.

Drakehode

Dracocephalum ruyschiana.

Rødlistestatus: Sårbar (VU).

Lokalitet 1.1. Bleikøya. 15.6.2017. Foto: Norsk Naturarv.

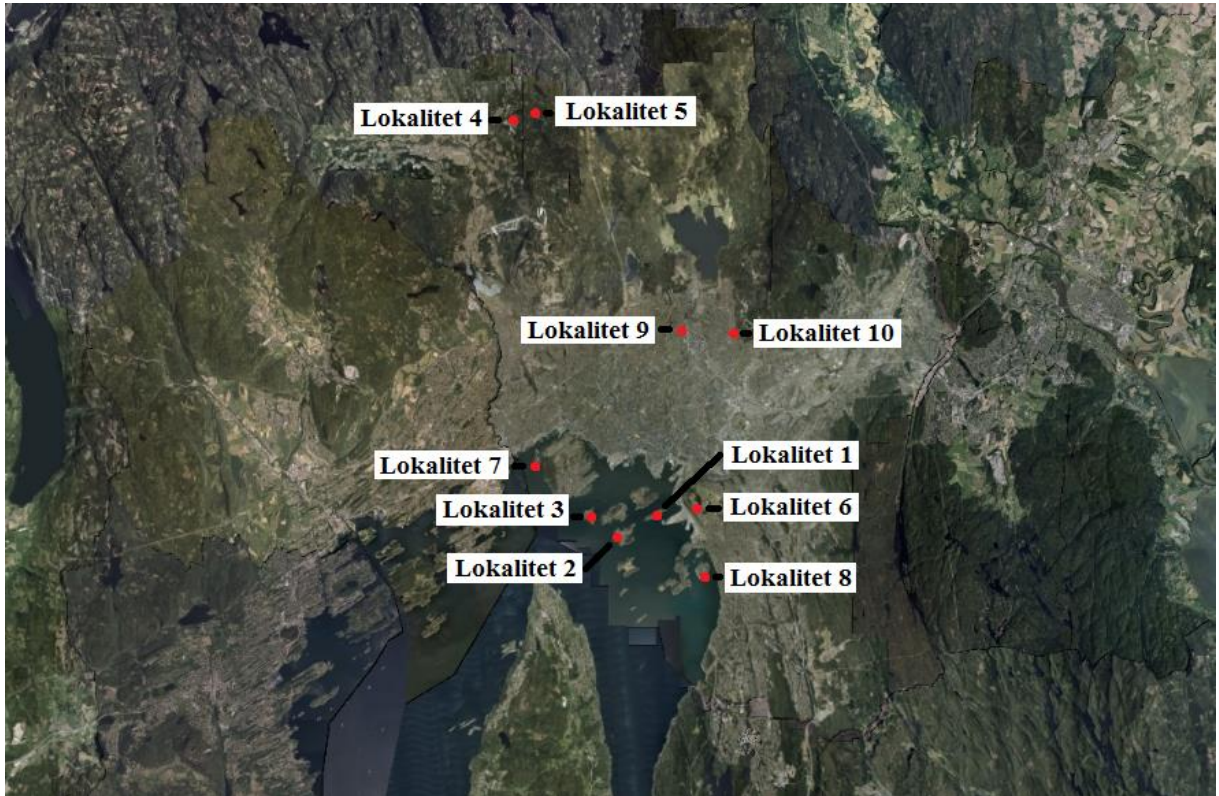
Drakehode har angivelig mellom 50 og 100 lokaliteter i Norge hvorav 10 i Oslo. Alle kjente lokaliteter i Oslo kommune ble overvåket i år.

Oslobestanden telte ca. 6400 individer i år mot 5700 i 2016, 8000 i 2015, 5000 i 2014, 5860 i 2013, 3160 i 2012 og 3500 i 2011. Årsaken til økningen i 2013 skyldes at fire nye lokaliteter, Ekeberg, Malmøya, Killingen og Bakkehaugen, ble tatt med.

I 2015 ble lokaliteten på Grefsen lagt til (160 individer). Antallsøkningen i 2015 skyldes at en svært stor andel av plantene blomstret – hvilket førte til at tidligere oversette individer ble funnet.

Oslo har angivelig omkring 50 % av den norske bestanden.

Artens tilstand i Oslo vurderes som stabil.

Drakehodelokaliteter i Oslo som overvåkes av Norsk Naturarv.
 Bilde: Statens kartverk.

Lokaliteter i Oslo

1. Bleikøya

Situasjonskart over plassering og utbredelse av drakehodebestander på Bleikøya.
 Fargekoder: Gult 11–100 individer, dødt 101–300 individer og lilla >300 individer. Bilde: Statens kartverk.

Bleikøya 1.1: Ca. 500 individer (80 % i blomst).
(GPS-koordinater: 59°53'26.52"N 10°44'33.99"Ø).

Bleikøya 1.2: Ca. 270 individer (80 % i blomst).
(GPS-koordinater: 59°53'23.00"N 10°44'33.46"Ø).

Bleikøya 1.3: 3 individer (alle sterile).
(GPS-koordinater: 59°53'24.40"N 10°44'26.22"Ø).

Bleikøya 1.4: Ca. 150 individer (50–60 % i blomst).
(GPS-koordinater: 59°53'23.33"N 10°44'20.56"Ø)

Bleikøya 1.5: Ca. 80 individer (80 % i blomst).
(GPS-koordinater: 59°53'18.52"N 10°44'12.15"Ø).

Bleikøya 1.6A: Ca. 160 individer (80–90 % i blomst).
(GPS-koordinater: 59°53'16.97"N 10°44'5.59"Ø).

Bleikøya 1.6B: Ingen individer.
(GPS-koordinater: 0597083–6640195).

Bleikøya 1.7: Ca. 150 individer.
(GPS-koordinater: 59°53'16.23"N 10°44'2.88"Ø).

Bleikøya 1.8: Ca. 45 individer (60 % i blomst).
(GPS-koordinater: 59°53'20.62"N 10°44'28.7"Ø).

Bleikøya 1.9: 2 individer (begge i blomst).
(GPS-koordinater: 59°53'20.81"N 10°44'17.07"Ø).

Bleikøya 1.10: Ca. 130 individer (80 % i blomst).
(GPS-koordinater: 59°53'22.70"N 10°44'30.00"Ø).

Sum lokalitet: Ca. 1500 individer i år mot ca. 1300 i 2016, 2000 i 2015, 1600 i 2014, 2000 i 2013 og 1700 i 2012.

2. Heggholmen

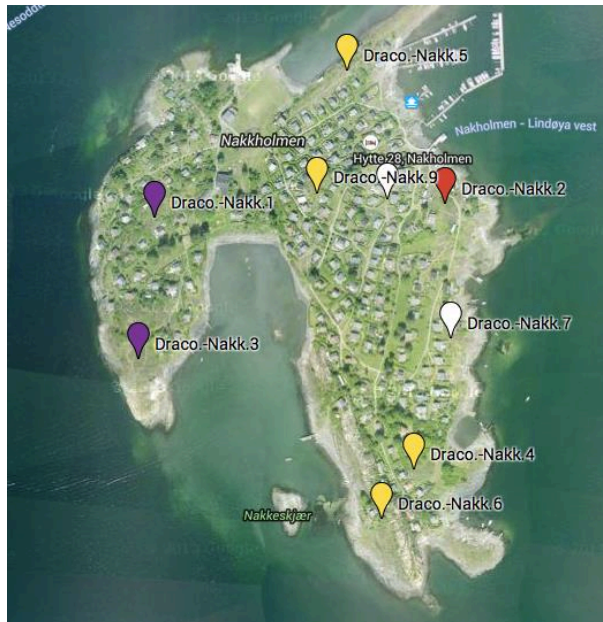

Situasjonskart over plassering og utbredelse av drakehodebestand på Heggholmen. Fargekode: Rødt 101–300 individer. Bilde: Statens kartverk.

Heggholmen 2: Ca. 200 individer (80 % i blomst).
(GPS-koordinater: 59°52'55.90"N 10°42'42.10"Ø).

Sum lokalitet: Ca. 200 individer i år mot 250 i 2016, 220 i 2015, 160 i 2014, 190 i 2013 og 245 i 2012.

3. Nakholmen

Situasjonskart over utbredelse av drakehodebestander på Nakholmen. Fargekoder: Hvitt <10 individer, gul 11–100 individer, rødt 101–300 individer og lilla >300 individer. Bilde: Statens kartverk.

Nakholmen 3.1: Ca. 300 individer (80 % i blomst).
(GPS-koordinater: 59°53'23.97"N 10°41'29.46"Ø).

Nakholmen 3.2: Ca. 135 individer (30–50 % i blomst).
(GPS-koordinater: 59°53'24.43"N 10°41'48.97"Ø).

Nakholmen 3.3: Ca. 360 individer (80 % i blomst).
(GPS-koordinater: 59°53'19.20"N 10°41'28.40"Ø).

Nakholmen 3.4: Ca. 40 individer (50 % i blomst).
(GPS-koordinater: 59°53'15.47"N 10°41'46.87"Ø).

Nakholmen 3.5: Ca. 90 individer (90 % i blomst).
(GPS-koordinater: 59°53'28.93"N 10°41'42.38"Ø).

Nakholmen 3.6: 20 individer (80 % i blomst).
(GPS-koordinater: 59°53'13.8"N 10°41'44.7"Ø).

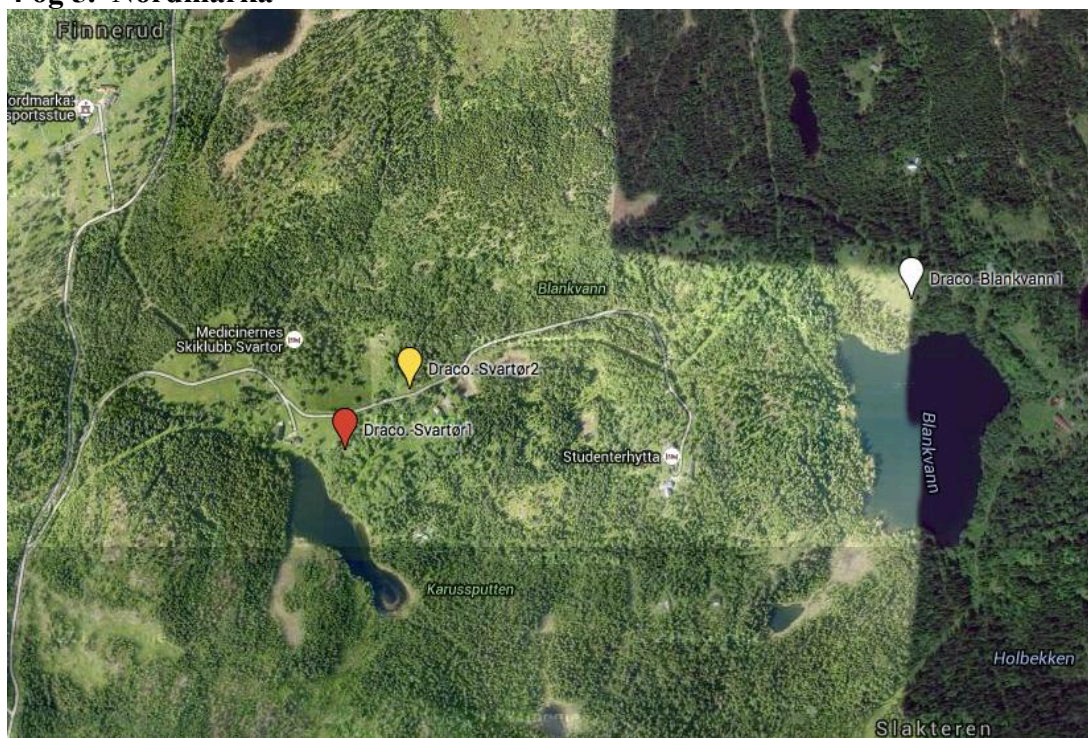
Nakholmen 3.7: 3 individer (alle i blomst).
(GPS-koordinater: 59°53'19.9"N 10°41'49.3"Ø).

Nakholmen 3.8: 3 individer (alle i blomst).
(GPS-koordinater: 59°53'24.6"N 10°41'45.1"Ø).

Nakholmen 3.9: 27 individer (90 % i blomst).
(GPS-koordinater: 59°53'24.8"N 10°41'40.4"Ø).

Sum lokalitet: Ca. 1000 individer i år mot 1000 i 2016, 1500 i 2015, 700 i 2014 og 2013.

4 og 5. Nordmarka

Situasjonskart over plassering og utbredelse av drakehodebestander på Svartor.
Fargekoder: Hvitt <10 individer, gul 11–100 individer og rødt 101–300 individer.
Bilde: Statens kartverk.

4. Svartor

Svartor 4.1: Ca. 85 individer (60 % i blomst).
(GPS-koordinater: 60°1'31.32"N 10°38'51.99"Ø).

Svartor 4.2: Ca. 20 individer (80 % i blomst).
(GPS-koordinater: 60°1'34.85"N 10°38'59.56"Ø).

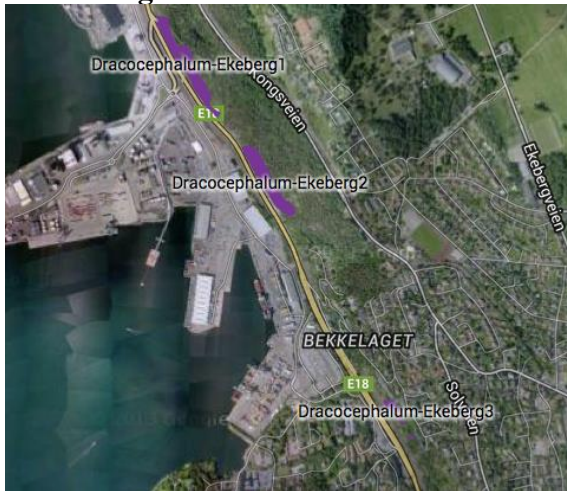
Sum lokalitet: Ca. 100 individer år mot 130 i 2016, 160 i 2015, 130 i 2014 og 140 i 2013.

5. Blankvann

Blankvann 5: 2 (begge i blomst).
(GPS-koordinater: 60°1'40.10"N 10°39'58.30"Ø).

Sum lokalitet: To individer i år mot ett i 2016, sett i 2015, null i 2014 og tre i 2013.

6. Ekeberg

Situasjonskart over plassering og utbredelse av drakehodebestand på Ekeberg.
Fargekoder: Gult 11–100 individer, dødt 101–300 individer og lilla >300 individer.
Bilde: Statens kartverk.

Ekeberg 6.1: Ca. 1150 individer (90 % i blomst).
(GPS-koordinater, midten: 59°53'30.50"N 10°45'41.40"Ø).
(GPS-koordinater, nordre kant: 59°53'50.50"N 10°45'35.50"Ø).
(GPS-koordinater, søndre kant: 59°53'26.70"N 10°45'46.30"Ø).

Ekeberg 6.2 (Jomfrubråten): Ca. 1080 individer (90 % i blomst).
(GPS-koordinater, midten: 59°53'15.70"N 10°45'59.70"Ø).
(GPS-koordinater, nordre kant: 59°53'21.10"N 10°45'53.60"Ø).
(GPS-koordinater, søndre kant: 59°53'14.60"N 10°45'01.40"Ø).

Ekeberg 6.3 (Bekkelaget): Ca. 480 individer (90 % i blomst).
(GPS-koordinater, midten: 59°52'51.96"N 10°46'26.78"Ø).
(GPS-koordinater, nordre kant: 59°52'53.59"N 10°46'24.15"Ø).
(GPS-koordinater, søndre kant: 59°52'49.80"N 10°46'29.30"Ø).

Sum lokalitet: Ca. 2700 individer i år mot 2100 i 2016, 2600 i 2015, 1500 i 2014 og 1960 i 2013.

7. Killingen

Situasjonskart over plassering og utbredelse av drakehodebestand på Killingen.
Fargekode: Rødt 101–300 individer. Bilde: Statens kartverk.

Killingen 7: Ca. 200 individer (80 % i blomst).
(GPS-koordinater, midten: 59°54'29.90"N 10°32'29.10"Ø).

Sum lokalitet: Ca. 200 individer i år mot 240 i 2016, 230 i 2015, 270 i 2014 og 130 i 2013.

8. Malmøya

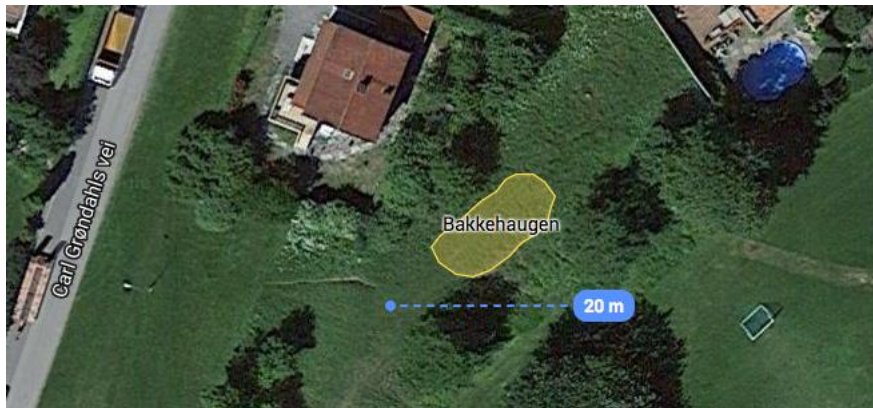

Situasjonskart over plassering og utbredelse av drakehodebestand på Malmøya.
Fargekode: Lilla >300 individer. Bilde: Statens kartverk.

Malmøya 8: Ca. 750 individer (70–80 % i blomst).
(GPS-koordinater, midten: 59°51'42.10"N 10°45'04.20"Ø).
(GPS-koordinater, nordre kant: 59°51'42.40"N 10°45'10.10"Ø).
(GPS-koordinater, søndre kant: 59°51'49.70"N 10°45'01.00"Ø).

Sum lokalitet: Ca. 540 individer i år mot 540 i 2016, 1040 i 2015, 610 i 2014 og 710 i 2013.

9. Bakkehaugen

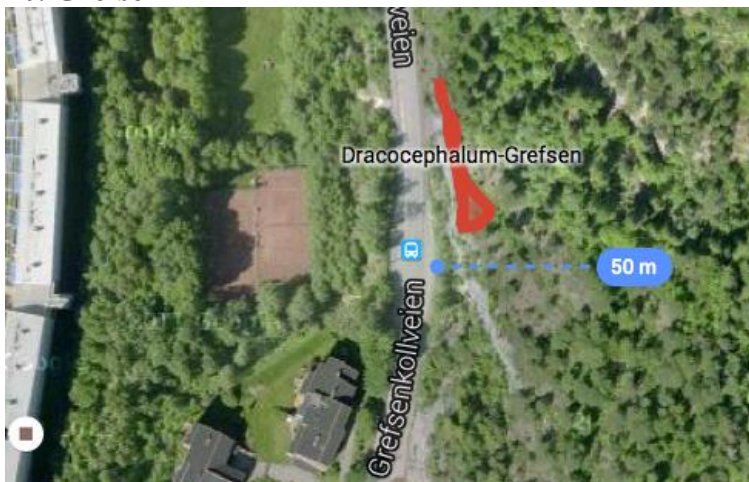

Situasjonskart over plassering av drakehodebestand på Bakkehaugen.
Bilde: Statens kartverk.

Ca. 35 individer (50 % i blomst).
(GPS-koordinater, midten: 59°56'47.30"N 10°45'09.60"Ø).

Sum lokalitet: Ca. 35 individer i år mot ca. 40 i 2016, 35 i 2014 og 30 i 2013.

10. Grefsen

Situasjonskart over plassering av drakehodebestand på Grefsen.
Fargekode: Rødt 101–300 individer. Bilde: Statens kartverk.

Ca. 110 individer (80 % i blomst).
(GPS-koordinater, nord: 59°57'21.0"N 10°47'55.6"Ø).
(GPS-koordinater, syd: 59°57'20.0"N 10°47'56.3"Ø).

Sum lokalitet: Ca. 110 individer i år mot 160 i 2016.

Flytegro

Luronium natans.

Rødlistestatus: Sårbar (VU).

Flytegro i blomst. Lokalitet 1. Dausjøen.
Foto: Norsk Naturarv.

Flytegro har fem kjente ville lokaliteter i Norge, alle i Oslo. I tillegg er arten plantet ut i Roppestaddammen i Fredrikstad kommune, Østfold. Det medfører at det til sammen er seks kjente lokaliteter i Norge. Alle lokaliteter i Norge ble overvåket.

Bestanden anslås å telle et sted mellom 130 000 og 1 900 000 individer.

Planten vokser fra 20 til 300 cm dyp i vannene. Individer ned til 100 cm dyp har flyteblader og blomster på vannspeilet. De som står dypere enn 100 cm har kun rosetter.

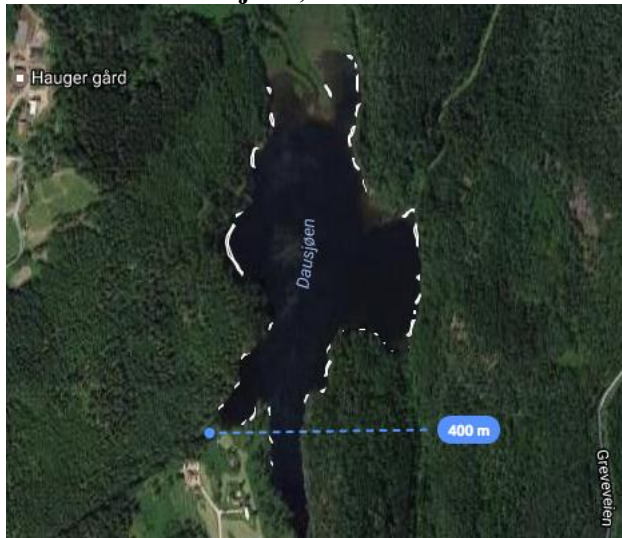
Artens tilstand vurderes som stabil.

Flytegrolokaliteter i Oslo som overvåkes av Norsk Naturarv.
Bilde: Statens kartverk.

Lokaliteter i Oslo (hele den norske ville bestanden)

Lokalitet 1. Dausjøen, Maridalen

Situasjonskart over utbredelse av flytegreo i Dausjøen. Kart: Statens kartverk.

Flytegreo vokser i et til sammen 2000 m langt og tre m bredt belte lang stranden. Dette tilsvarer 60–70 % av strandlinjen.

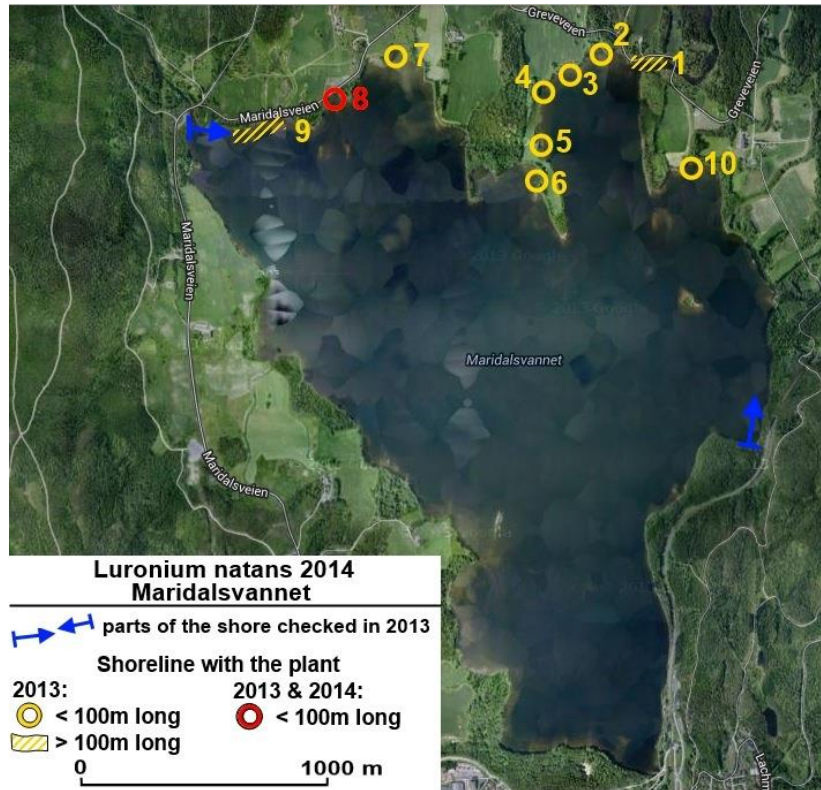
Hvis det settes et svært forsiktig anslag på 10 individer per m² og et gjennomsnittlig høyt et på 200 individer per m² × 6000 m² tilsvarer dette en bestand i Dausjøen på mellom 60 000 og 1 200 000 individer. Flere i blomst.

Plantens utbredelse er vurdert å dekke 60–70 % av vannet strandlinje.

GPS-koordinater: 60° 0'31.70" N–10°47'23.08" Ø.

Sum lokalitet: 60 000–1 200 000 individer.

2. Maridalsvannet

Situasjonskart over plassering og utbredelse av flytegrobestanden i Maridalsvannet.
Bilde: Statens kartverk.

Flytegro forekommer i et omtrent tre m bredt belte langs en 600 m lang strandlinje fordelt på ti steder. Planten er tilsted på ca. 8 % av strandlinjen.

Særegent for flytegro i Maridalsvannet er at arten i hovedsak har rosetter på bunn. Kun sjelden har den flyteblader og blomster. Gjennom store deler av sommeren i 2016 var vannstanden høy. Dette gjør det vanskelig å iaktta planten fra bredden. Årets undersøkelse ble derfor overfladisk og kun få individer kunne iakttas.

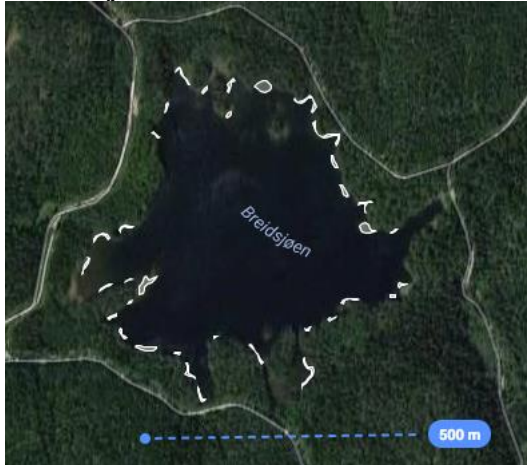
I 2013 var vannstanden 60–80 cm under gjennomsnittet og bød på gode forhold for å telle planten. I 2016 ble kun dellokalitetene 1 og 8 undersøkt. Resten var utilgjengelig pga. høy vannstand. Overvåking over år viser at planten er stabil. Situasjonen forventes derfor å være lik i år som tidligere år. Få individer sto i blomst.

Maridalsvannet 2.1: Store forekomster >5000 individer. Opp til 200 planter, rosetter under vann, pr. m² langs et 100 langt belte. Få i blomst.
(GPS-koordinater: 59°59'45.30" N 10°47'11.10" Ø).

Maridalsvannet 2.8 (SV for kirkeruin): <100 individer.
(GPS-koordinater: 59°59'40.50" N 10°45'48.50" Ø).

Sum lokalitet: >12 100.

3. Breisjøen

Situasjonskart over utbredelse av flytegro i Breisjøen.
Kart: Statens kartverk.

Flytegro vokser i et til sammen 1200 langt og tre m (her er det stor variasjon i bredde på store grunner) m bredt belte lang stranden. Dette tilsvarer 50 % av strandlinjen.

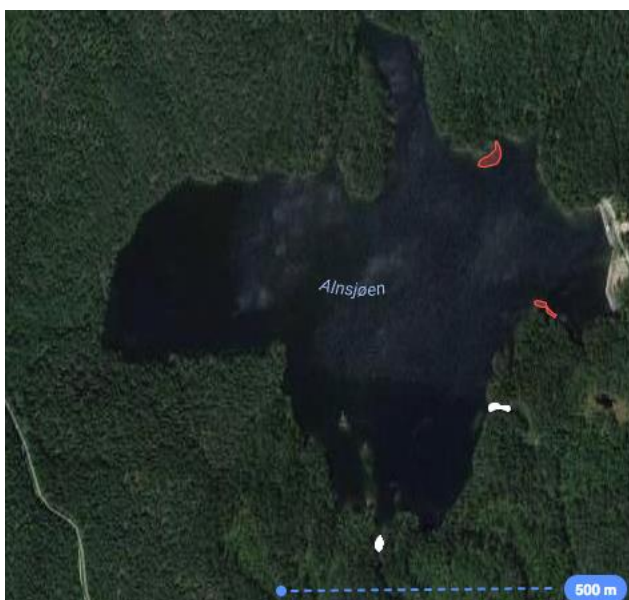
Hvis det settes et svært forsiktig anslag på 10 individer per m² og et gjennomsnittlig høyt et på 200 individer per m² tilsvarer dette en bestand i Breisjøen mellom 36 000 og 720 000 individer. Flere sto i blomst.

Arten består omtrent utelukkende av rosetter. Kun individer grunnere enn 100 cm hadde flyteblader og sto i blomst.

GPS-koordinater: 59°58'47.17"N–10°51'38.11" Ø.

Sum lokalitet: 36 000–720 000 individer.

4. Alnsjøen

Situasjonskart over utbredelse av flytegro i Alnsjøen.
Kart: Statens kartverk.

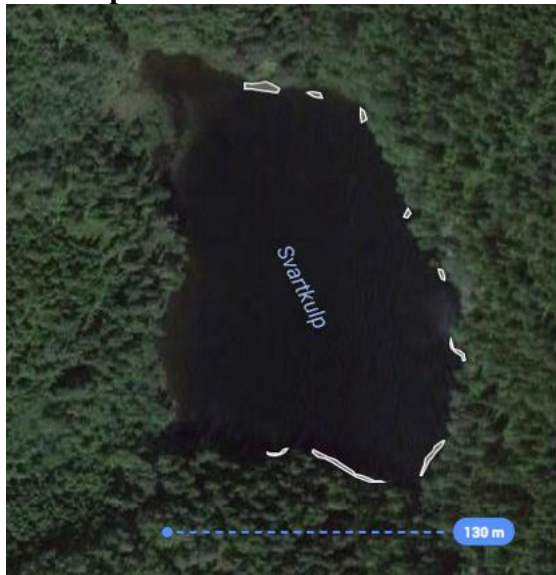
Fire dellokaliteter.

Ukjent, planten er ikke gjenfunnet pga. høy vannstand.

GPS-koordinater: 59°57'57.94" N–10°51'4.54" Ø.

Sum lokalitet: Ca. 500.

5. Svartkulp

Situasjonskart over utbredelse av flytegro i Svartkulp.
Flyfoto: Statens kartverk.

Flytegro opptrer langs 70 % av strandlinjen. Dette tilsvarer et areal på omtrent 1600 m .

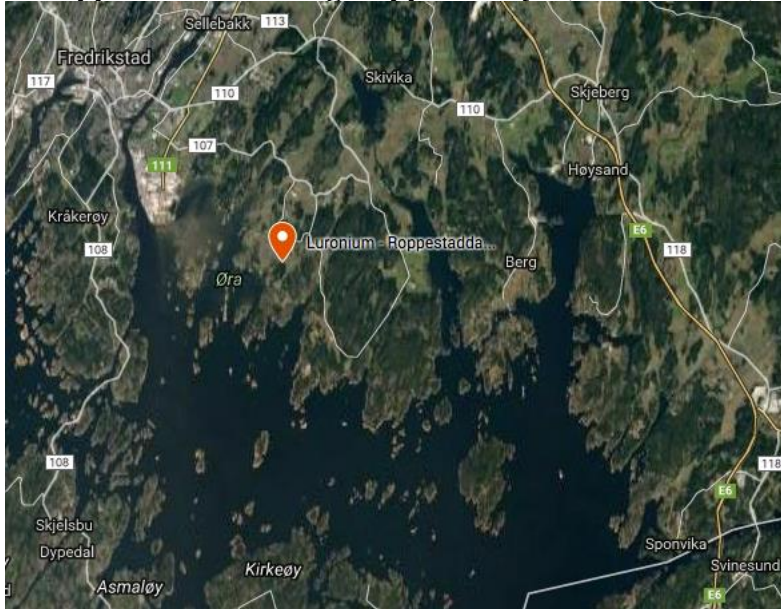
Hvis det anslås at det står 10 individer per 1 m × 1600 m så tilsvarer det 16 000 individer.

Arten består omtrent utelukkende av rosetter. Kun individer grunnere enn 50 cm hadde flyteblader og sto i blomst – disse utgjorde få individer.

GPS-koordinater: 59°58'30.95" N–10°50'51.30" Ø.

Sum lokalitet: 16 000 individer i år mot 2000 i 2015. Årsaken skyldes en ny og bedre gjennomgang av vannet med innleid botaniker med kompetanse på flytegro fra utlandet.

6. Roppestaddammen og Roppestadmyra, Fredrikstad, Østfold

Roppestaddammen. Flyfoto: Statens kartverk.

Roppestaddammen er et vannfylt steinbrudd omtrent 60 x 15 m stort. Ved siden av ligger Roppestadmyra, 20 x 40 m. Flytegro vokser på minst 40 % av arealet i dammen. Tilsvarende tall for myra er 50 %.

Flytegro ble plantet ut i dammen i forrige århundre.

Arten består av både flyteblader og rosetter.

GPS-koordinater: 59°16'67.56" N–10°02'68.8" Ø.

Sum lokalitet: Ca. 3000.

Klokkevintergrønn

Pyrola media.

Rødlistestatus: Ingen.

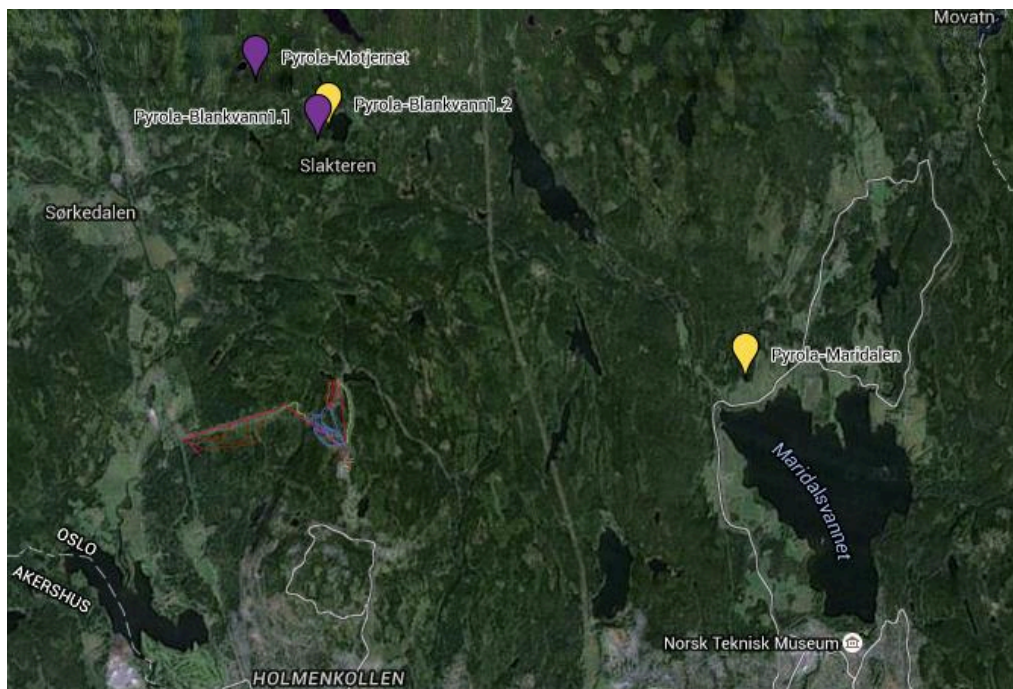

Klokkevintergrønn. Lokalitet 3. Motjernet. 12.7.2017. Foto: Norsk Naturarv.

Klokkevintergrønn har få kjente lokaliteter i Norge. I Oslo har arten tre kjente lokaliteter.

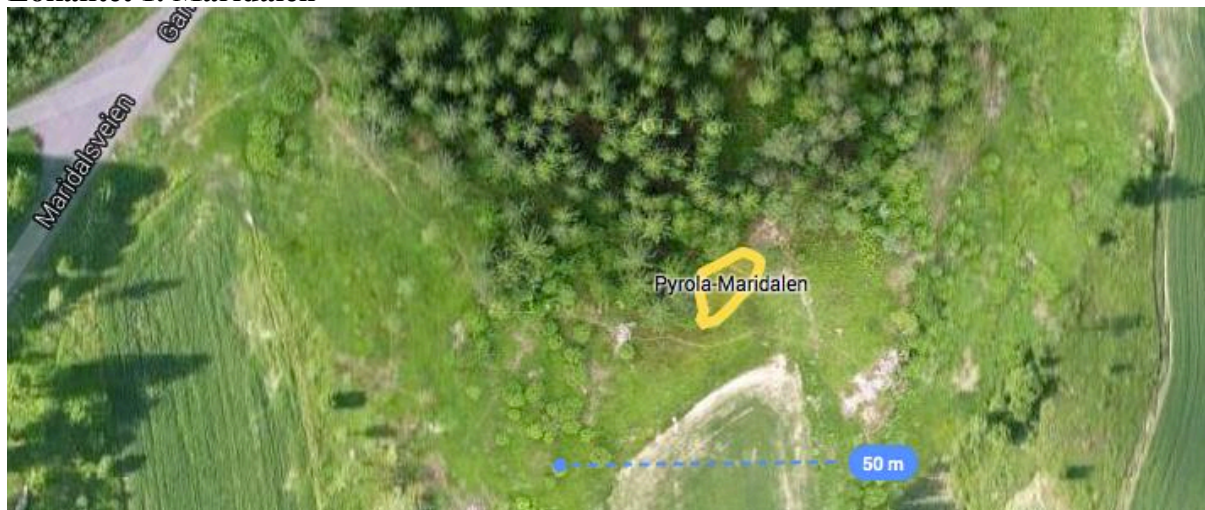
Oslobestanden telte ca. 2100 individer (216 i blomst) i år mot 2900 (190 i blomst) i 2016, 2600–3600 individer (220 i blomst) i 2015, 730 (50 i blomst), 640 (160 i blomst), 680 individer (56 i blomst) i 2012 og 720 (112 i blomst) i 2011.

Det vites lite om artens utvikling de siste 50 årene. Artens tilstand i Oslo vurderes som stabil.

Klokkevintergrønnlokalteter i Oslo som overvåkes av Norsk Naturarv. Fargekoder: Hvitt <10 individer, gul 11–100 individer, rødt 101–300 individer og lilla >300 individer. Bilde: Statens kartverk.

Lokalitet 1. Maridalen

Situasjonsbilde over plassering og utbredelse av klokkevintergrønn ved Maridalen. Fargekode: Gul 11–100 individer. Bilde: Statens kartverk.

Lokalitet 1, Maridalen: Ett individ (sterilt).
(GPS-koordinater: 59°59'47.92"N 10°45'33.00"Ø).

Sum lokalitet: Ett individ i år mot 10 i 2016 og 80 i 2015.

Lokalitet 2. Blankvann

Situasjonskart over plassering og utbredelse av klokkevintergrønn ved Blankvann. Fargekoder: Lilla >300 individer. Bilde: Statens kartverk.

Lokalitet 2.1 Blankvann, Nordmarka: Ca. 1200 individer (155 i blomst).
(GPS-koordinater: 60°01'24.87" N 10°39'44.16" Ø).

Lokalitet 2.2 Blankvann, Nordmarka: 27 individer (2 i blomst).
(GPS-koordinater: 60°01'29.90" N 10°39'53.00" Ø).

Sum lokalitet: Ca. 1200 i år mot 1800 individer i 2016, 1600–2600 i 2015 og 670 i 2014.

Lokalitet 3. Motjernet, Nordmarka

Situasjonskart over plassering og utbredelse av klokkevintergrønn ved Blankvann. Fargekoder: Lilla >300 individer. Bilde: Statens kartverk.

Lokalitet 3 Motjernet, Nordmarka: Ca. 1000 (59 i blomst).
(GPS-koordinater: 60°1'49.10" N 10°38'53.80" Ø).

Sum lokalitet: Ca. 1000 i år som i 2016 mot >600 individer i 2015.

Kulturhistoriske planter

Bulmeurt

Hyoscyamus niger.

Rødlistestatus: Sterkt truet (EN).

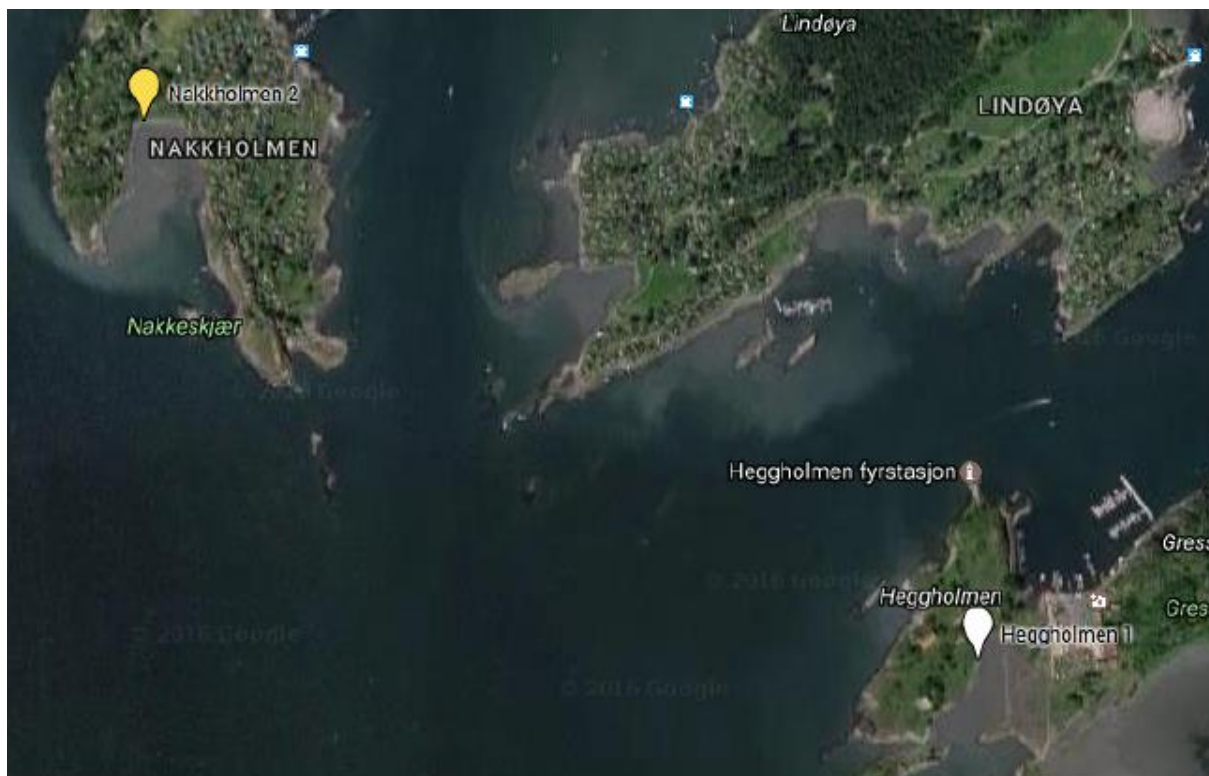
Lokalitet 3.2. Nakholmen. 20.6.2016. Foto: Norsk Naturarv.

Planten har i underkant av 50 lokaliteter i Norge hvorav færre enn ti i Oslo. Tre lokaliteter ble overvåket i 2016. Bestanden i Oslo telte 17 individer i år mot 16 i 2016, 141 i 2015, 17 i 2014, 39 i 2013, 63 i 2012 og 52 i 2011. Svingninger av artsantall gjenspeiler naturlig variasjon.

Bulmeurt er den planten som fremviser størst svingninger i artsantall fra det ene året til det andre. Den kan telle opptil 80 blomstrende individer på samme lokalitet et år for så å forsvinne etter to til tre år for deretter å komme tilbake.

Oslo har angivelig rundt 20 % av den norske bestanden.

Artens tilstand i Oslo vurderes som stabil.

Bulmeurtlokaliteter i Oslo som overvåkes av Norsk Naturarv.
 Fargekoder: Hvitt <10 individer og gul 11–50 individer.
 Bilde: Statens kartverk.

Lokalitet 1. Heggholmen

1.1. Heggholmen

Ett individ (i blomst).

GPS-koordinater: 59°52'58.71" N
 10°42'50.25" Ø.

1.2. Heggholmen

0 individer.

GPS-koordinater: 59°52'58.71" N
 10°42'50.25" Ø.

Sum lokaliteter: Ett (i blomst).

Situasjonskart over plassering og utbredelse av bulmeurt på Heggholmen.
 Bilde: Statens kartverk.

Lokalitet 2. Jakteskjær

Jakteskjær. Bilde: Statens kartverk.

Lokalitet 2. 0 individer.

GPS-koordinater: 59°52'52.33" N 10°42'38.87" Ø.

Sum lokalitet: 0 individer.

Lokalitet 3. Nakholmen

Situasjonskart over plassering og utbredelse av bulmeurt på Nakholmen.
Bilde: Statens kartverk.

16 individer (alle i blomst).

(GPS-koordinater: 59°53'28.63" N 10°41'32.44" Ø).

Sum lokaliteter: 16 individer (alle i blomst).

Mål 3) Påvisning av arter nye for Norge

Stiftelsen dokumenterer årlig arter som ikke tidligere er påvist i Norge, og omtrent årlig også arter som er nye for vitenskapen.

I år ble dunkjevlebladlus *Schizaphis scirpi* påvist for første gang i Norge i 2017 i Hole kommune, Buskerud.

Dunkjevlebladlus *Schizaphis scirpi* på bred dunkjevle *Typha latifolia* i Hole kommune, Buskerud.
Dato:12.9.2017. Bilde: Norsk Naturarv.

Mål 4) Frøbankprosjektet

Frøbanken består av følgende arter: Hvitmure (Tåsen, Oslo, 2000), legeløvehale (St. Hanshaugen, Oslo, 2001 og Norderhov, Ringerike, 2004), isop (Kroksund, Hole, 2004), legekattemynte (Frogner, Oslo, 2001) og giftkjeks (Tøyen, Oslo, 2004), eseltistel (Østfold, 2004) og ertevikke (Røyken, 2004).

Frø fra hver art er kun innsamlet én gang.

Mål 5) Skjøtselstiltak tilknyttet verdifulle naturtyper

Utelatt i år pga. økonomiske nedskjæringer.

Mål 6) Nettstedet: www.naturarv.no

Nettstedet består av 617 artikler. Årlig oppdateres eksisterende artikler ettersom nye date kommer til. Dette gjelder især overvåkingsartiklene. I tillegg blir nye artikler skrevet.

5. Media

NRK P1 intervjuet Norsk Naturarv og Maridalens Venner i programmet *Naturens verden* 16. april. Temaet var vårtegn, med vekt på amfibier og planter med eksempler på arter i kulturlandskapet. Deler av programmet gikk i reprise på Radiolangs P1+ 21. april og 2. mai.

6. Styremøter

I løpet av 2017 ble det avholdt fire styremøter.

7. Samarbeidspartnere

Norsk Naturarv fortsetter samarbeidet med Naturhistorisk museum og George Japoshvili ved Entomologisk institutt, Agronomisk universitet i Georgia om overvåking og identifisering av insekter i Oslo kommune.

8. Bystyret i Oslo bevilget kr 750.000 til Norsk Naturarv

Bystyret i Oslo vedtok i 2016 å bevilge kr 400.000 til Norsk Naturarv: *Tilskuddsmidler Bymiljøetaten. Kap.nr. 542. Norsk Naturarv. 400 000.*

Hole den,

Torbjørn Røberg
Styrets leder

Tor Øystein Olsen
Nestleder

Lars Ove Hansen
Styremedlem

Ranjeni Sivasubramaniam
Styremedlem